

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2023-17917
Den 5. oktober 2023

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 23. oktober 2023

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine	2
2. Armenien/Aserbajdsjan.....	4

1. Ruslands aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 23. oktober 2023 ventes en drøftelse af Ruslands aggression mod Ukraine. Det forventes på nuværende tidspunkt, at der særligt vil være fokus på EU's sikkerhedstilsagn til Ukraine. Heri udgør forslaget om at etablere en militær bistandsfond for Ukraine under Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF) et væsentligt element. Regeringen er stærk fortalere for at udvikle EU's sikkerhedstilsagn til Ukraine, herunder gennem opbygning af Ukraines militære kapaciteter, for at sikre den nødvendige støtte til Ukraine i årene frem. Regeringen støtter forslaget om en militær bistandsfond for Ukraine under EPF'en.

2. Baggrund

I konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 29.-30. juni 2023 indgik en målsætning om, at EU skal udarbejde sikkerhedstilsagn til Ukraine, der skal bidrage til at understøtte Ukraines evne til at forsvare sig selv på længere sigt samt afskrække fremtidige angreb og destabiliserende handlinger. Arbejdet med EU's sikkerhedstilsagn skal ses i sammenhæng med G7-erklæringen i margin af NATO-topmødet i Vilnius, som Danmark og 19 andre EU-lande har tilsluttet sig. EU's Fælles Udenrigstjeneste har foreslået det mulige indhold af EU's sikkerhedstilsagn, der omfatter en række initiativer, som bygger videre på EU's eksisterende støttetiltag. Det gælder bl.a. donation af militært udstyr og refusion til medlemslandene gennem Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF), træning af ukrainske soldater i regi af EU's militære træningsmission til støtte for Ukraine (EUMAM Ukraine), øget forsvarsindustrielt samarbejde, øget støtte inden for luftforsvar, efterretningssamarbejde, minerydning, energisikkerhed, resiliens og informationssikkerhed. Centralt i EU's sikkerhedstilsagn står forslaget om at tilføre 20 mia. euro øremærket til Ukraine i en militær bistandsfond under EPF'en ("Ukraine Assistance Fund") i perioden 2024-2027 mhp. at sikre langvarig og forudsigelig militær støtte til Ukraine.

3. Formål og indhold

Rådsmødedrøftelsen ventes på nuværende tidspunkt at have fokus på sikkerhedstilsagn til Ukraine, herunder forslag om at etablere en militær bistandsfond for Ukraine under EPF'en, hvor der øremærkes op til 20 mia. euro (2023-priser) til Ukraine i 2024-2027. Indholdet af drøftelsen vil derudover afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet. Det er muligt, at nogle medlemslande vil tage emner op, som ikke direkte er relateret til sikkerhedstilsagn.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

En beslutning om at tilføre 20 mia. euro til EPF'en øremærket militær støtte til Ukraine vil have statsfinansielle konsekvenser i form af et øget dansk finansieringsbidrag. Det præcise omfang vil afhænge af størrelsen på det samlede loft, som der kan opnås enighed om i forhandlingerne.

Såfremt det vedtages at tilføre 20 mia. euro til EPF'en øremærket militær støtte til Ukraine, skønnes det, at Danmarks bidrag til EPF'en for perioden 2024-2027 vil stige med samlet ca. 3,4 mia. kr., svarende til ca. 0,9 mia. kr. årligt (2024-priser).

Det bemærkes, at Danmarks nettoposition i EPF'en hidtil har været positiv vedrørende refusion af militært udstyr til Ukraine, og at Danmark forventes at modtage refusion fra EPF'en, som fsva. støtte til Ukraine kan overstige bruttobidraget. Fremtidige refusioner er dog belagt med stor usikkerhed.

Sagen ventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en indledende drøftelse af, hvordan EU kan udvikle dets sikkerhedstilsagn til Ukraine. Der ventes fortsat bred opbakning blandt medlemslandene til at sikre langvarig og forudsigelig militær, økonomisk og humanitær støtte til Ukraine. Der forventes derfor generel opbakning til at tilføre flere midler til EPF'en øremærket til Ukraine, om end det fortsat er usikkert, hvilken størrelsesorden på det samlede loft der kan skabes enighed om.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ser det nødvendigt, at EU fortsætter støtten til Ukraine både politisk, økonomisk, humanitært og sikkerhedsmæssigt. Regeringen er stærk fortalende for at udvikle EU's sikkerhedstilsagn til Ukraine, herunder gennem opbygning af Ukraines militære kapaciteter, for at sikre den nødvendige støtte til Ukraine i årene frem. EU skal vise sammenhold og sikre løbende, rettidig og langsigtet støtte til Ukraine. Regeringen lægger derfor stor vægt på, at der sker en forhøjelse af EPF'en øremærket til Ukraine på 20 mia. euro i perioden 2024-2027, som i videst muligt omfang baseres på en grundig behovs- og effektanalyse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til skriftlig orientering den 12. juli 2023.

Forslag om at etablere en militær bistandsfond for Ukraine under EPF'en har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 22. september 2023.

2. Armenien/Aserbajdsjan

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 23. oktober 2023 ventes en drøftelse af konflikten i Nagorno-Karabakh i lys af Aserbajdsjans militære offensiv. Regeringen bakker op om EU's målsætninger, herunder bestræbelserne på at fremme en bæredygtig og fredelig løsning mellem Armenien og Aserbajdsjan.

2. Baggrund

Aserbajdsjan indledte den 19. september en militær offensiv mod Nagorno-Karabakh og tog i løbet af kort tid kontrol med området. Den 28. september 2023 erklærede de facto-myndighederne i Nagorno-Karabakh en opløsning af regionen. Den militære offensiv har forværret den humanitære krise og har samtidig forårsaget massiv udvandring af karabakh-armenere fra området. Der er tale om en voldsom kulmination på de seneste måneders stigende spændinger i Nagorno-Karabakh med bl.a. hyppige skudepisoder, troppeforskydninger på den aserbajdsjanske side og en forværret humanitær situation som følge af Aserbajdsjans blokering af Lachin-korridoren siden december 2022. Udviklingen rejser fornyet bekymring for Aserbajdsjans ønske om en såkaldt Zangezur-landkorridor fra Aserbajdsjan og gennem Armenien til Nakhchivan-eksklaven. EU's Højtstående Repræsentant har fordømt Aserbajdsjans offensiv. Samtidig pågår mæglingsbestræbelser mellem Armenien og Aserbajdsjan understøttet af DER-formanden samt Frankrig og Tyskland.

EU har i sin tilgang til krisen hidtil fokuseret på følgende målsætninger: 1) sikre humanitær adgang, 2) sikre sikkerhed og rettigheder for karabakh-armenere, herunder retten til at blive boende, 3) facilitere en bæredygtig fredsproces mellem Armenien og Aserbajdsjan og 4) sende et klart signal til Aserbajdsjan om, at overskridelse af Armeniens suverænitæt og territoriale integritæt er uacceptabelt og vil blive mødt med stærk respons fra EU.

3. Formål og indhold

Rådsmødedrøftelsen ventes på nuværende tidspunkt at omhandle EU's muligheder for at imødegå en fortsat eskalering af konflikten i Nagorno-Karabakh samt muligheder for at fremme EU's målsætninger, herunder en bæredygtig og fredelig løsning mellem Armenien og Aserbajdsjan.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt at være opbakning blandt medlemslandene til, at EU styrker sit engagement ift. at imødegå en fortsat eskalering af konflikten og til at finde en langvarig og fredelig løsning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om EU's målsætninger om at 1) sikre uhindret humanitær adgang til regionen samt give til støtte internt fordrevne, 2) sikre sikkerhed og rettigheder for karabakh-armenere, herunder retten til at blive boende, 3) facilitere en bæredygtig fredsproces mellem Armenien og Aserbajdsjan og 4) sende et klart signal til Aserbajdsjan om, at overskridelse af Armeniens suverænitet og territoriale integritet er uacceptabelt og vil blive mødt med stærk respons fra EU. Regeringen støtter endvidere, at EU ser på mulige tiltag ift. Aserbajdsjan, såfremt der sker en fornyet eskalering af konflikten. Endelig støtter regeringen, at EU øger sit engagement med Armenien i lyset af den seneste udvikling.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.